A close-up photograph of a green plant stem with several clear water droplets. One large droplet is in sharp focus at the top left, reflecting the surrounding greenery. The background is a soft, out-of-focus green. On the right side, there is a large, light green, stylized graphic element consisting of two overlapping loops, resembling a water drop or a leaf shape.

Mitä kuntapäätäjät ajattelevat vesihuollosta? - tutkimustulosten keskeiset havainnot

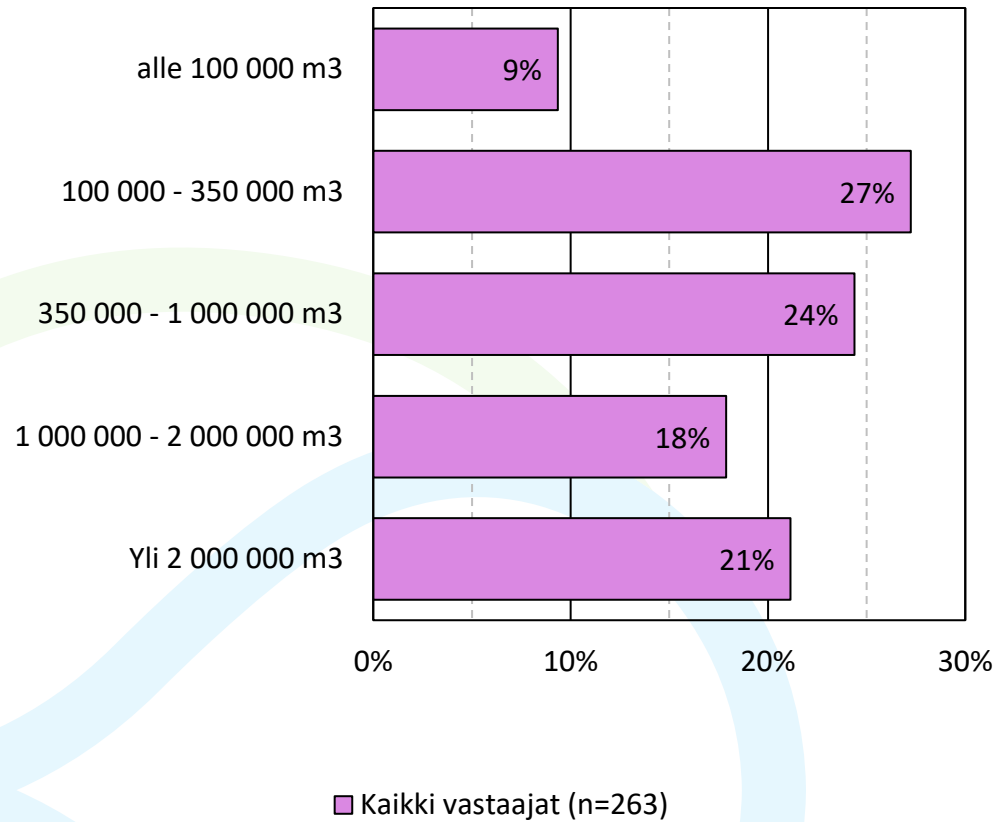
28.4.2026 kehittämispäällikkö Saijariina Toivikko

Taustaa tutkimuksesta

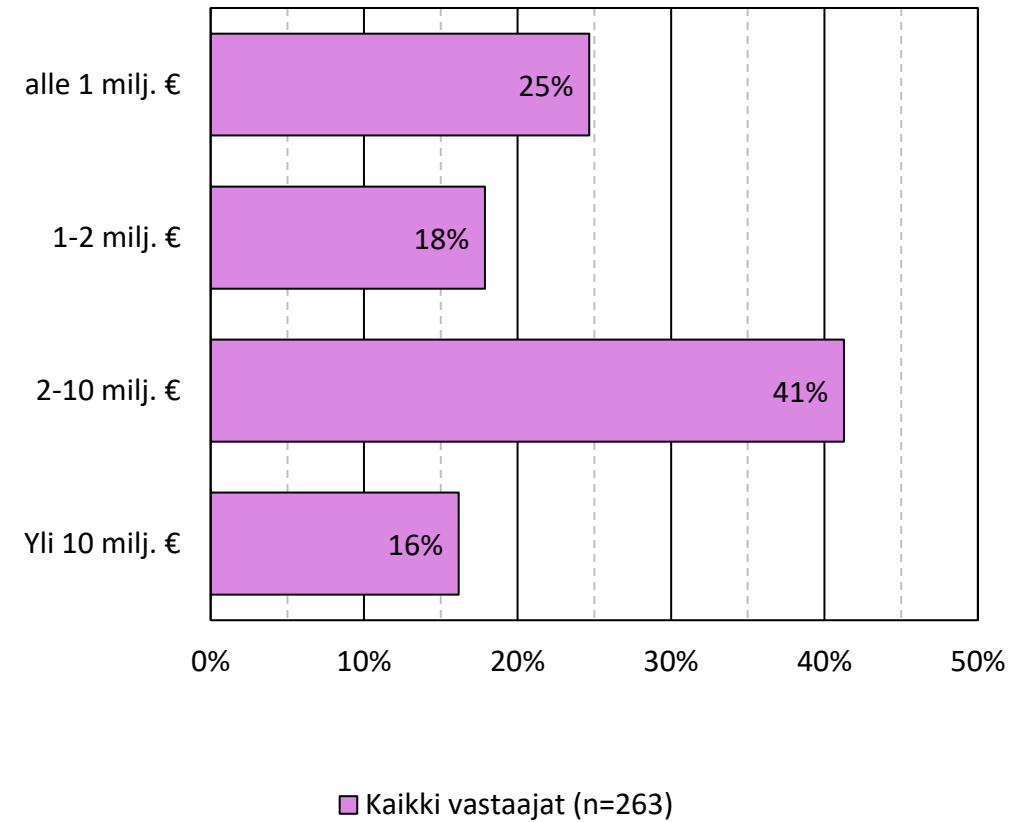
- Aula Research Oy teki Suomen Vesilaitosyhdistyksen toimeksiannosta vesihuoltoa koskevan selvityksen kuntapäätäjien ja vesilaitosjohtajien parissa
- Selvitys toteutettiin sähköisenä kyselynä, jota täydennettiin myös puhelinhaastatteluin:
 - 263 vesihuollon vaikuttajaa vastasi kyselyyn, jolloin vastausprosentti oli 14
 - Kyselyn otos kerättiin 6.3.-14.4.2026
- Selvityksellä pyrittiin vastaamaan esimerkiksi seuraaviin tutkimuskysymyksiin
 - Millaiseksi vesihuollon nykytila arvioidaan?
 - Miten tärkeä rooli kuntien omistajaohjauksella on vesihuoltoon?
 - Mitä toimintaympäristön muutoksia tunnistetaan ja miten niihin varaudutaan?
 - Millaisin keinoin vesihuollon resursseja voisi vahvistaa?
 - Miten suhtaudutaan vesimaksujen korotuksiin ja vesihuollon siirtoa ylikunnalliselle tasolle?

Taustatietoja vastaajista

Vastaajan edustaman vesilaitoksen mittaluokka

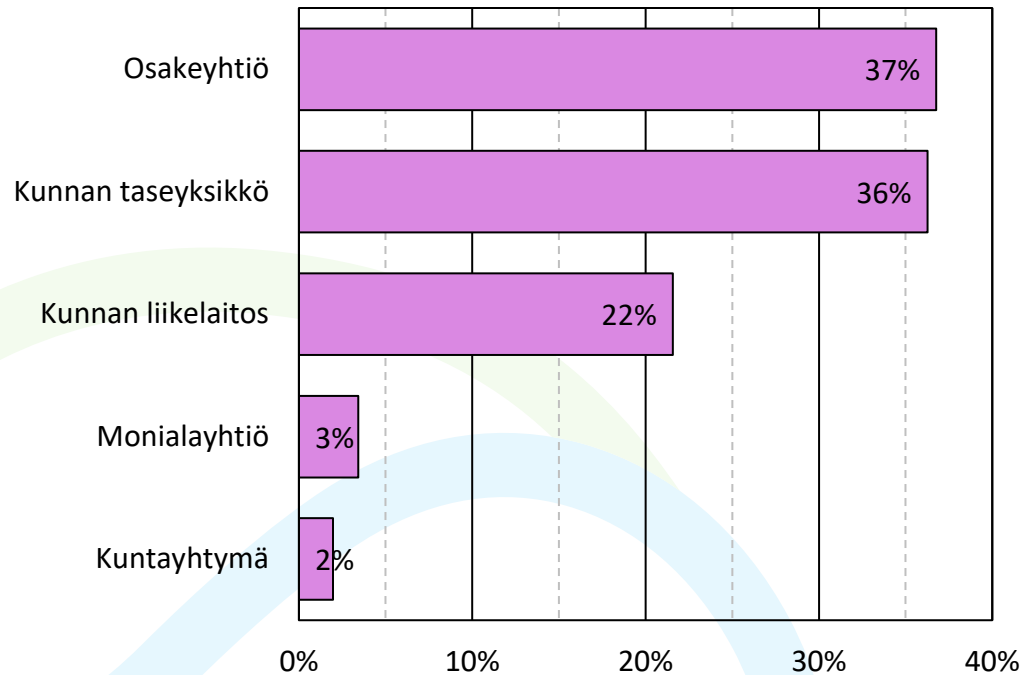

Vastaajan edustaman vesilaitoksen liikevaihto

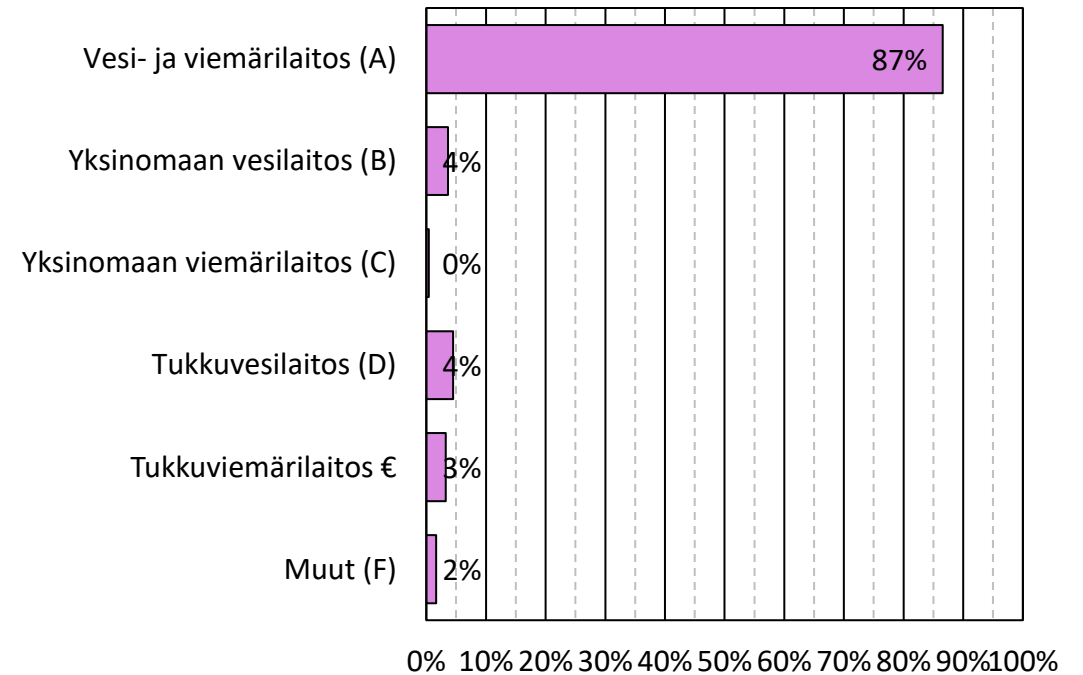
Taustatietoja vastaajista

Vastaajan edustaman vesilaitoksen organisaatiomuoto

■ Poliittinen johto ja vesilaitosjohtajat (n=204)

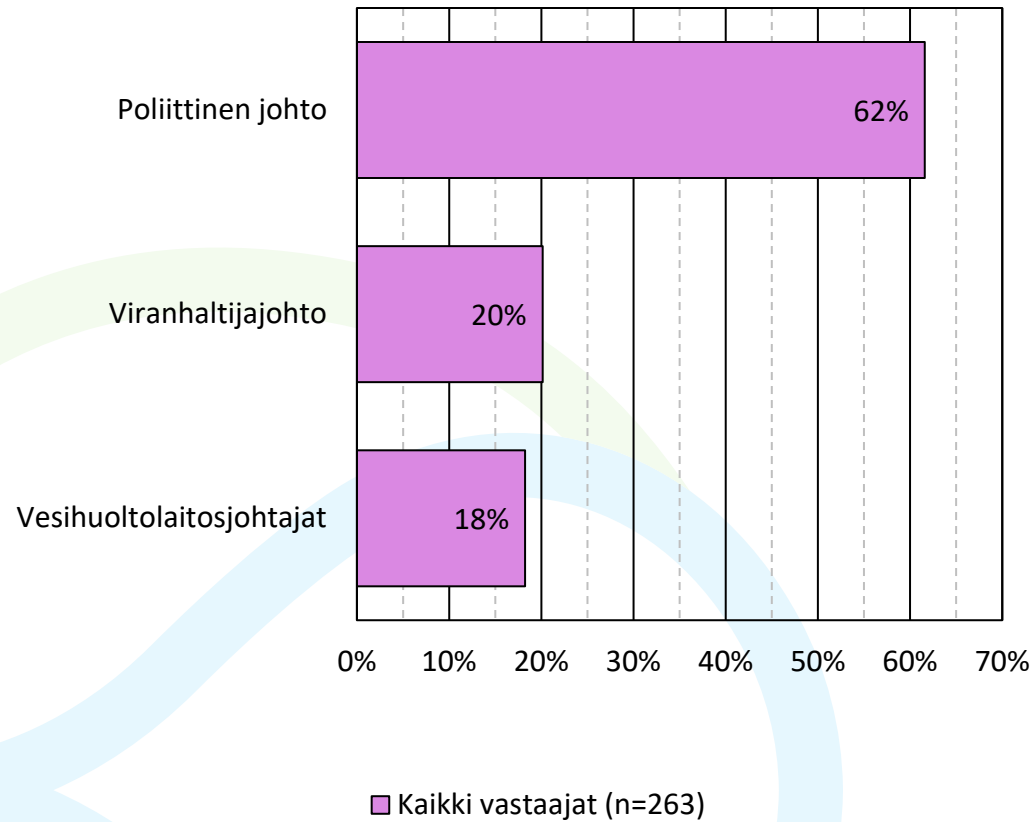
Vastaajan edustaman vesilaitoksen toimiala

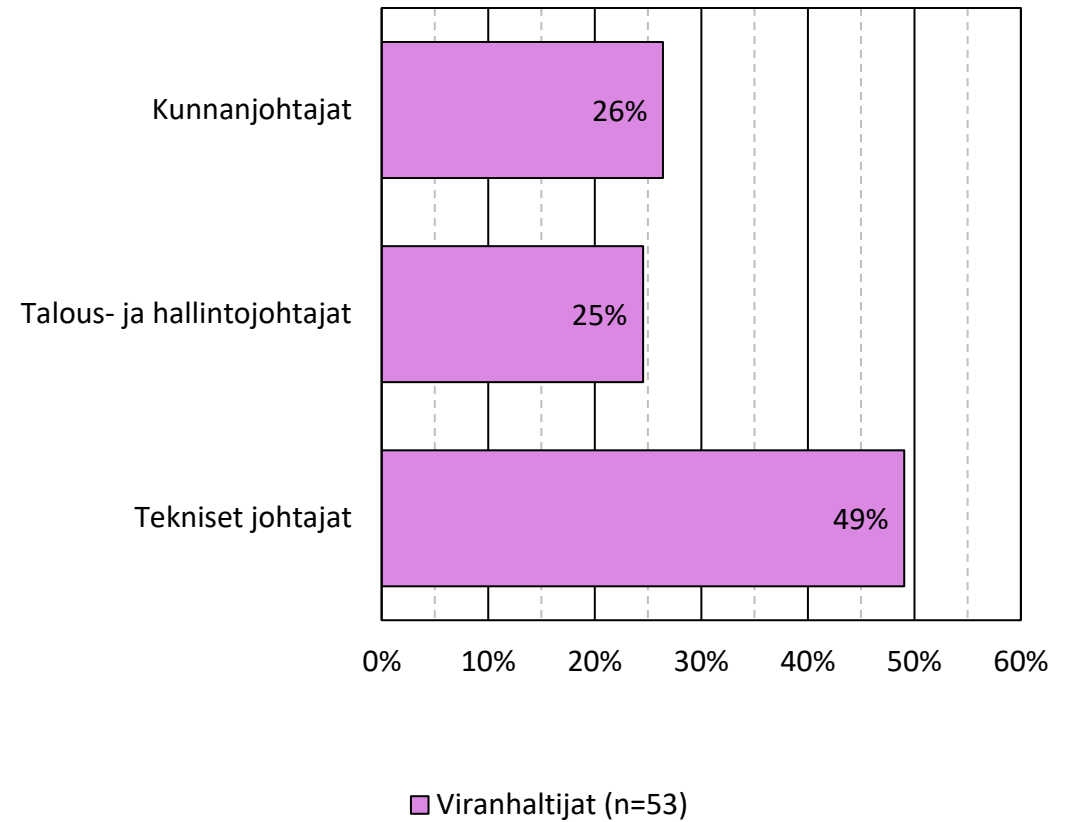
■ Kaikki vastaajat (n=263)

Taustatietoja vastaajista

Johdon vastaajaryhmät

Viranhaltijoiden jakauma aseman mukaan

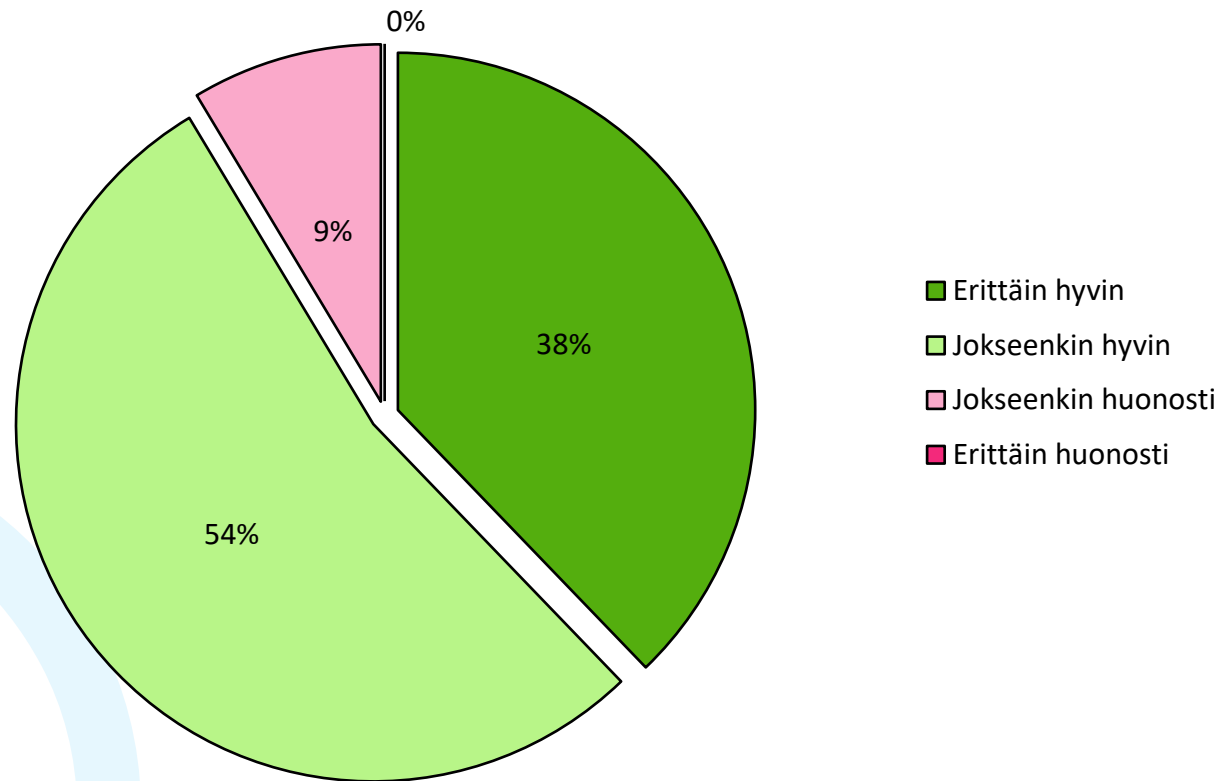
Taustatietoja vastaajista

Organisaatioiden jakautuminen toiminnan koon mukaan

Organisaatioiden jakautuminen toiminnan koon mukaan	Kaikki vastaajat (n=263)	Osakeyhtiöt (n=75)	Kunnan taseyksikkö (n=74)	Kunnan liikelaitos (n=44)	Monialayhtiö tai kuntayhtymä (n=11)
alle 100 000 m ³	9 %	9 %	14 %	0 %	0 %
100 000 - 350 000 m ³	27 %	17 %	40 %	0 %	20 %
350 000 - 1000 000 m ³	24 %	38 %	25 %	14 %	30 %
1000 000 - 2000 000 m ³	18 %	17 %	12 %	38 %	10 %
yli 2000 000 m ³	21 %	19 %	10 %	48 %	40 %
<i>Summa</i>	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tuntemus vesihuollon tilasta

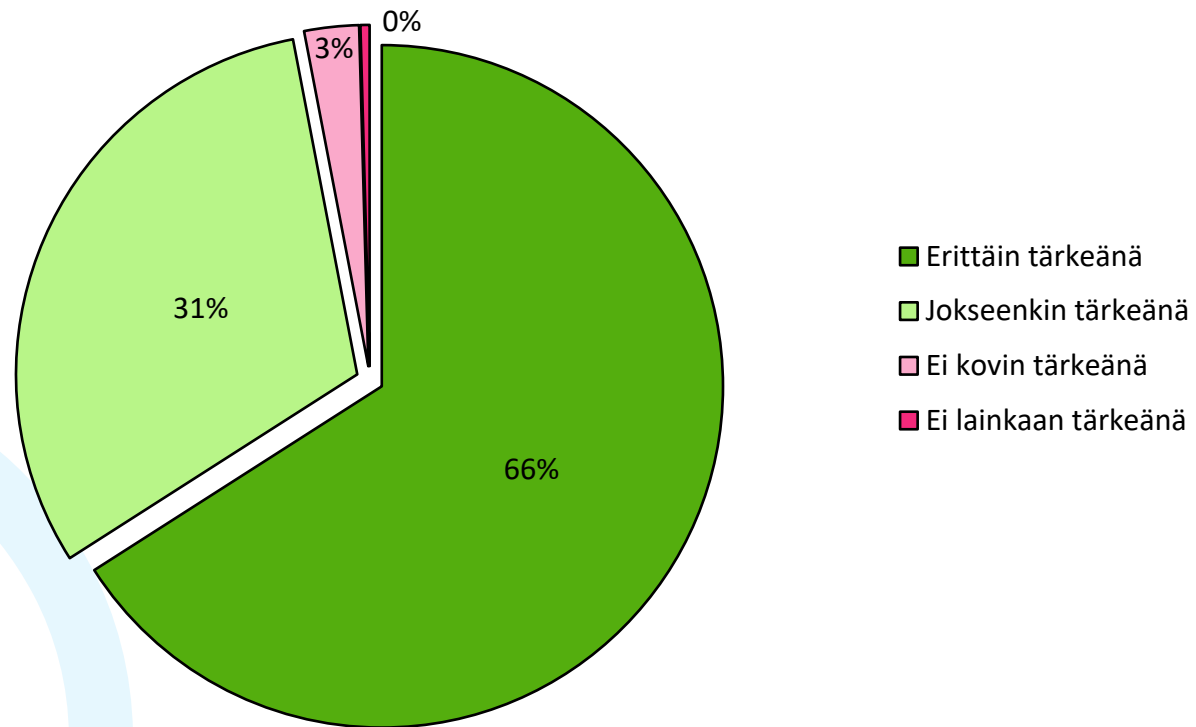
Miten hyvin arvioit tuntevasi alueesi vesihuollon tilan ja toiminnan?
Kaikki vastaajat pl. vesilaitosjohtajat (n=209)

Vesihuollon keskeisyys kunnassa

Kuinka tärkeänä vesihuollon järjestämistä ja kehittämistä kunnassanne tai alueellanne yleisesti pidetään?

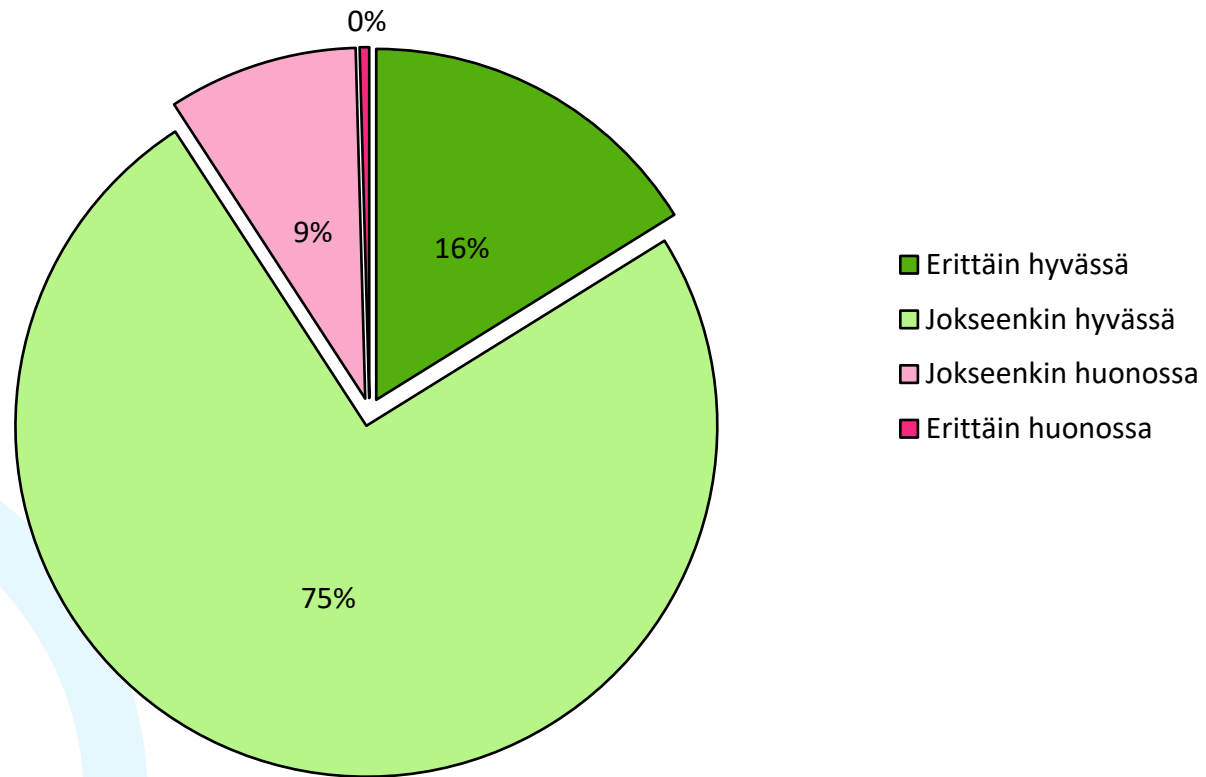
Kaikki vastaajat (n=263)

Vesihuollon tila

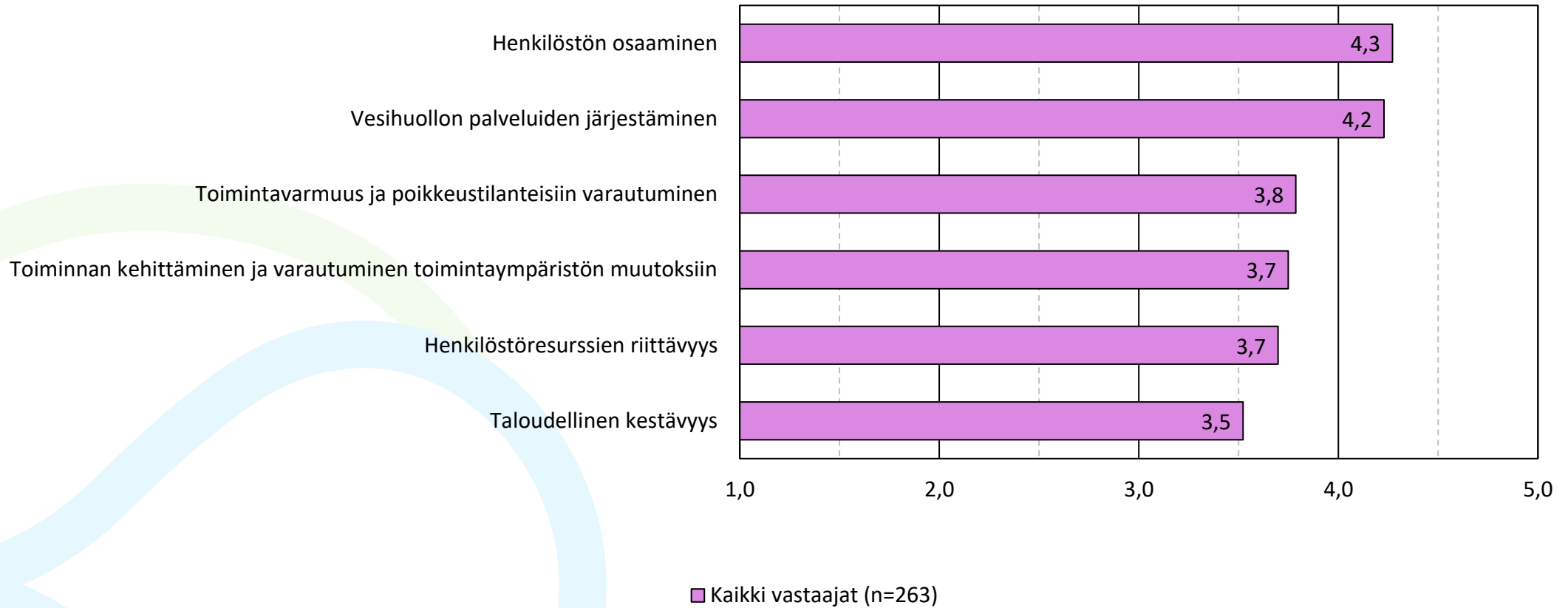
Kuinka hyvässä kunnossa alueenne vesihuolto on tulevaisuutta ajatellen?

Kaikki vastaajat (n=263)

Vesihuoltolaitoksen arviointi

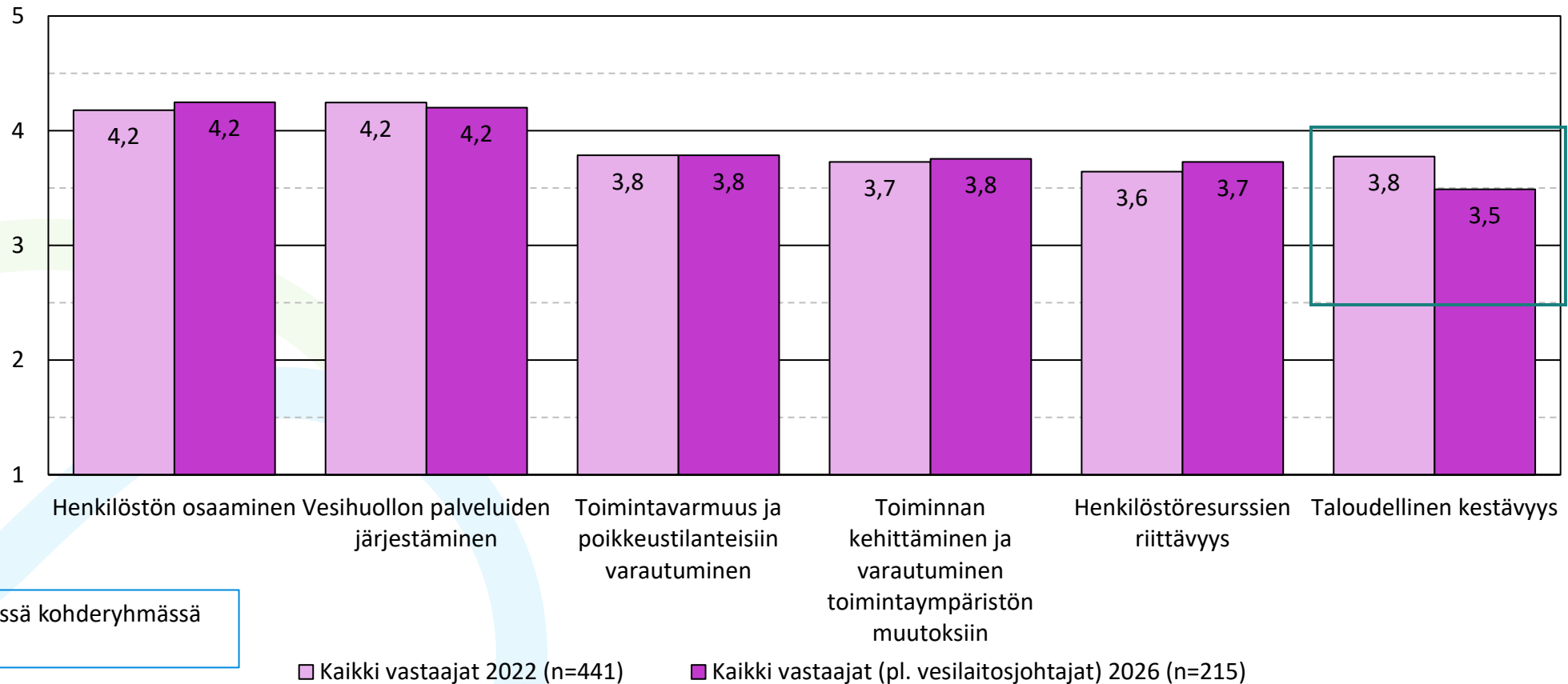
Kuinka hyvin arvioisit alueesi vesihuoltolaitoksen suoriutuvan seuraavilla osa-alueilla? Arvioi asteikolla 1-5 siten, että 1 = toiminta on välttävää ja 5 = toiminta on erinomaista.

Vesihuoltolaitoksen arviointi

Aikasarjavertailu

Kuinka hyvin arvioisit alueesi vesihuoltolaitoksen suoriutuvan seuraavilla osa-alueilla?

Vuoden 2022 kyselyssä kohderyhmässä ei vesilaitosjohtajia

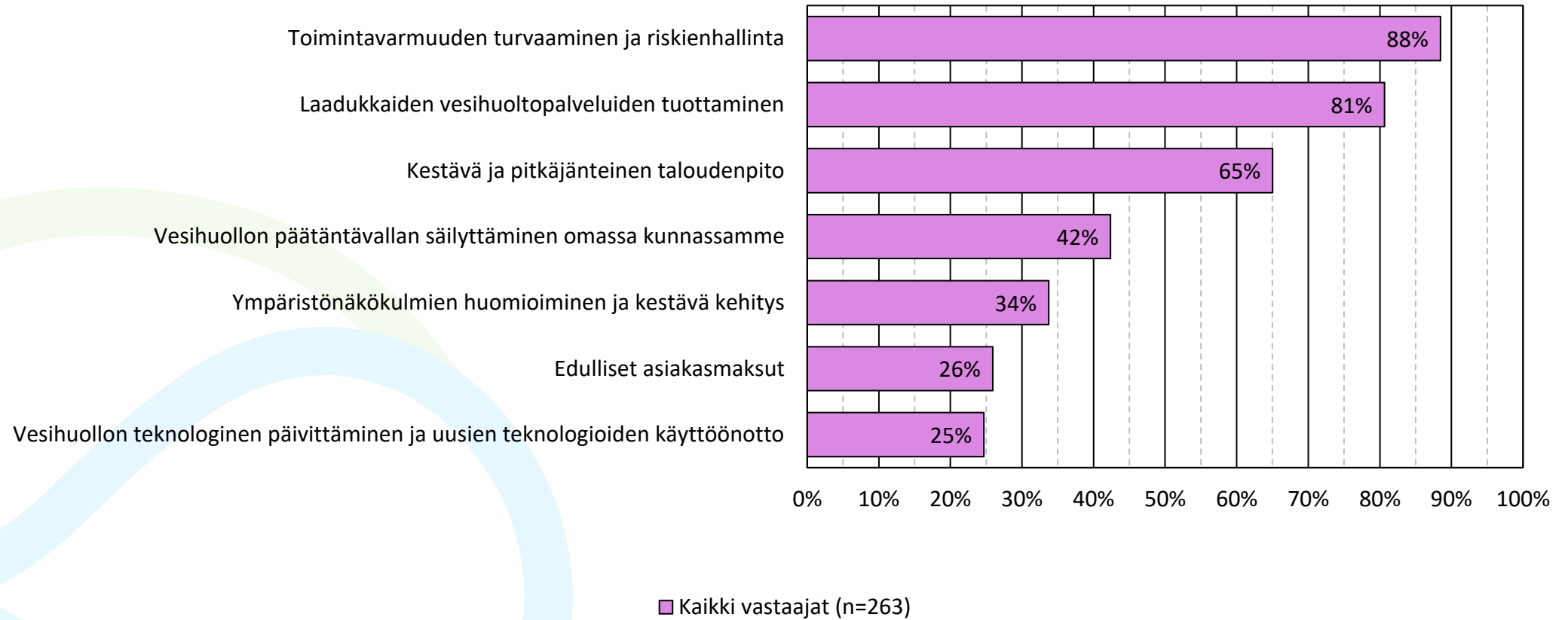
Vesihuoltolaitoksen arviointi

Toiminnan mittaluokka

Kuinka hyvin arvioisit alueesi vesihuoltolaitoksen suoriutuvan seuraavilla osa-alueilla? Arvio asteikolla 1-5 siten, että 1 = toiminta on välttävää ja 5 = toiminta on erinomaista.	Kaikki vastaajat (n=263)	alle 100 000 m ³ (n=23)	100 000 - 350 000 m ³ (n=67)	350 000 - 1 000 000 m ³ (n=60)	1 000 000 - 2 000 000 m ³ (n=44)	Yli 2 000 000 m ³ (n=52)
Henkilöstön osaaminen	4,3	4,1	4,2	4,2	4,4	4,4
Vesihuollon palveluiden järjestäminen	4,2	4,0	4,2	4,2	4,4	4,4
Toimintavarmuus ja poikkeustilanteisiin varautuminen	3,8	3,9	3,7	3,7	4,0	3,8
Toiminnan kehittäminen ja varautuminen toimintaympäristön muutoksiin	3,7	3,7	3,6	3,7	4,0	3,8
Henkilöstöressurssien riittävyys	3,7	3,5	3,6	3,6	3,9	3,9
Taloudellinen kestävyys	3,5	2,9	3,6	3,3	3,8	3,8
Keskiarvo:	3,9	3,7	3,8	3,8	4,1	4,0

Vesihuollon tärkeimmät tavoitteet

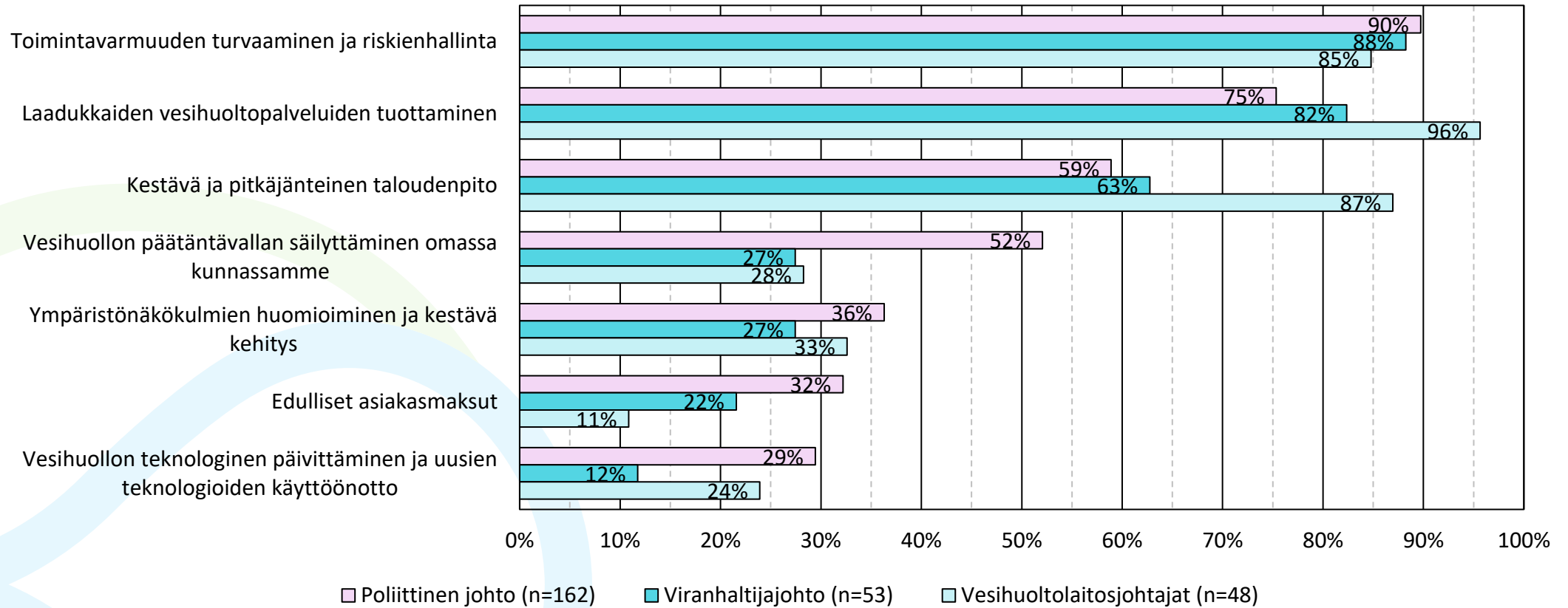
Mitkä seuraavista ovat mielestäsi tärkeimpiä tavoitteita vesihuollossa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Vesihuollon tärkeimmät tavoitteet

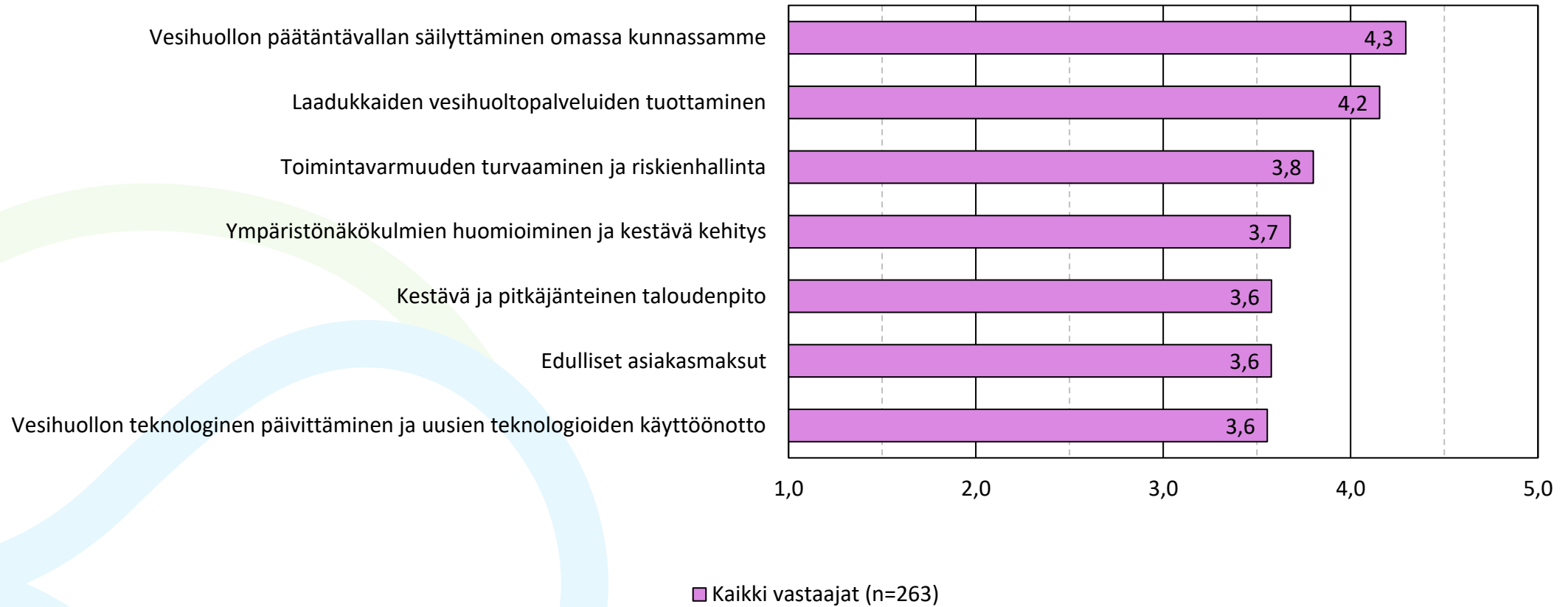
Eri vastaajaryhmät

Mitkä seuraavista ovat mielestäsi tärkeimpiä tavoitteita vesihuollossa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Vesihuollon onnistuminen

Miten hyvin alueesi vesihuolto on arviosi mukaan onnistunut seuraavissa tavoitteissa? Arvioi asteikolla 1-5 siten, että 1 = toiminta on välttävää ja 5 = toiminta on erinomaista.

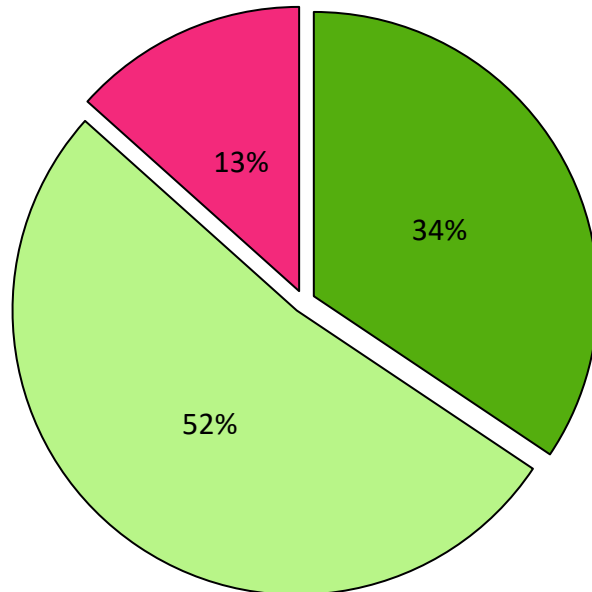
Vesihuollon onnistuminen

Toiminnan mittaluokka

Miten hyvin alueesi vesihuolto on arvioiden mukaan onnistunut seuraavissa tavoitteissa? Arvio asteikolla 1-5 siten, että 1 = toiminta on välttävää ja 5 = toiminta on erinomaista.	Kaikki vastaajat (n=263)	alle 100 000 m ³ (n=23)	100 000 - 350 000 m ³ (n=67)	350 000 - 1 000 000 m ³ (n=60)	1 000 000 - 2 000 000 m ³ (n=44)	Yli 2 000 000 m ³ (n=52)
Vesihuollon päätäntävällän säilyttäminen omassa kunnassamme	4,3	4,2	4,3	4,4	4,3	4,3
Laadukkaiden vesihuoltopalveluiden tuottaminen	4,2	4,1	4,0	4,3	4,3	4,3
Toimintavarmuuden turvaaminen ja riskienhallinta	3,8	3,8	3,7	3,8	3,9	3,9
Ympäristönäkökulmien huomioiminen ja kestävä kehitys	3,7	3,7	3,6	3,6	3,7	3,8
Kestävä ja pitkäjänteinen taloudenpito	3,6	3,0	3,5	3,5	3,9	3,9
Edulliset asiakasmaksut	3,6	3,3	3,5	3,7	3,4	3,8
Vesihuollon teknologinen päivittäminen ja uusien teknologioiden käyttöönotto	3,6	3,8	3,5	3,3	3,6	3,8
Keskiarvo	3,8	3,7	3,7	3,8	3,9	4,0

Valmius korottaa vesihuollon maksuja – poliittinen johto

Olisitko valmis korottamaan vesihuollon maksuja saneerausvelan taittamiseksi ja tarvittavien investointien toteuttamiseksi?

- Olisin valmis
- Olisin valmis ja vesihuollon maksuja on jo korotettu
- En olisi valmis korottamaan vesihuollon maksuja

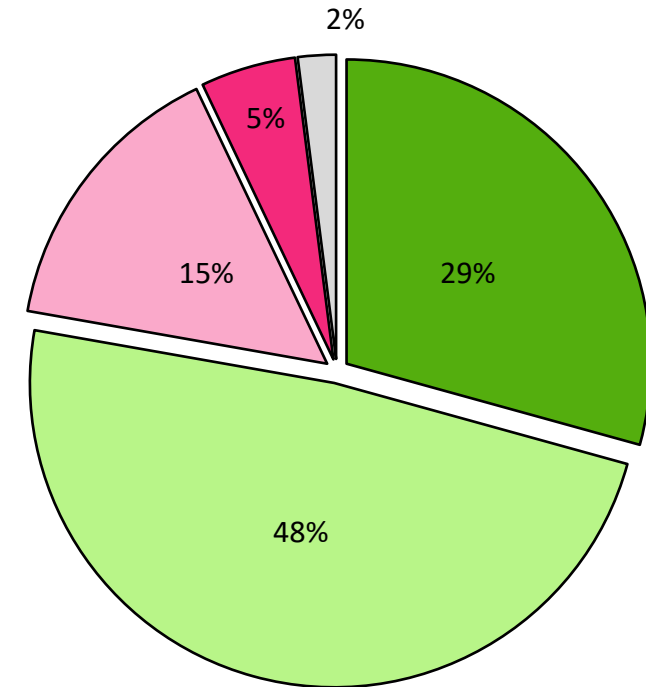
Tähän voit perustella vastaustasi (n=60):

- Perustelut vesihuollon maksun korotuksille
 - Saneerausvelan ja ikääntyvän infrastruktuurin pakottavuus
 - Lainsäädännöllinen velvollisuus
 - Investointipaineet ja varautuminen tulevaisuuteen
 - Yleinen kustannusten nousu
- Perustelut korotusten haluttomuudelle
 - Maksuja on jo korotettu
 - Poliittinen vastustus /hyväksymättömyys
 - Muu toiminnan tehostaminen ennen korotuksia
 - Ei nähdä tarvetta korotuksille

Valmius korottaa vesihuollon maksuja

kuntavaalien ehdokaskyselyyn 2025

Miten suhtautuisit siihen, että vesimaksuja korotettaisiin kunnassasi 5 eurolla per henkilö kuukaudessa, jos se mahdollistaisi rapistuvien vesihuoltoverkostojen korjaamisen ja auttaisi ylläpitämään laadukasta ja turvallista vesihuoltoa?

- Erittäin myönteisesti
- Jokseenkin myönteisesti
- Jokseenkin kielteisesti
- Erittäin kielteisesti
- En osaa sanoa

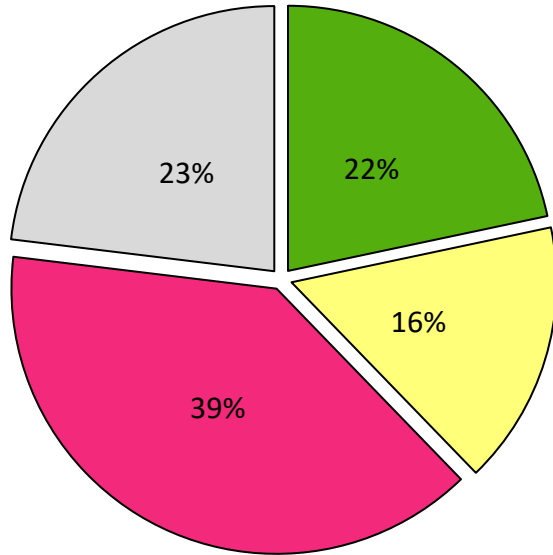
28.4.2026

Valmius ylikunnalliseen vesihuoltoon

Vertailu kuntavaalien ehdokaskyselyyn 2025

Poliittinen johto:

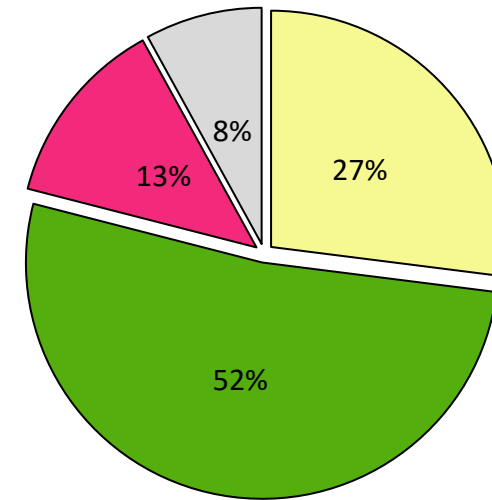
Olisitko valmis siirtämään vesihuollon suurempaan yksikköön ylikunnalliselle tasolle, jos laitoksenne ei pystyisi turvaamaan vesihuollon toimintavarmuutta?

- Olisin valmis
- Vesihuoltomme on jo siirretty ylikunnalliselle tasolle
- En olisi valmis
- Kysymys ei ole relevantti laitoksemme näkökulmasta

Ehdokaskysely 2025:

Jos kuntanne ei ole yhdistänyt voimiaan vielä naapurikuntien kanssa, miten sinä päättäjänä suhtautuisit siihen, että kuntanne järjestäisi jatkossa vesihuollon yhdessä naapurikuntien kanssa?

- Vesihuoltomme on jo järjestetty yhdessä naapurikuntien kanssa
- Suhtautuisin mahdollisiin yhdistymisiin myönteisesti
- Suhtautuisin mahdollisiin yhdistymisiin kielteisesti
- En osaa sanoa

Argumentteja ylikunnalliseen vesihuoltoon

Puolesta

1. Toimintavarmuus ja resurssit
2. Hyvät kokemukset seudullisesta yhteistyöstä
3. Pienet yksiköt eivät selviä vaatimuksista
4. Realistinen varavaihtoehto

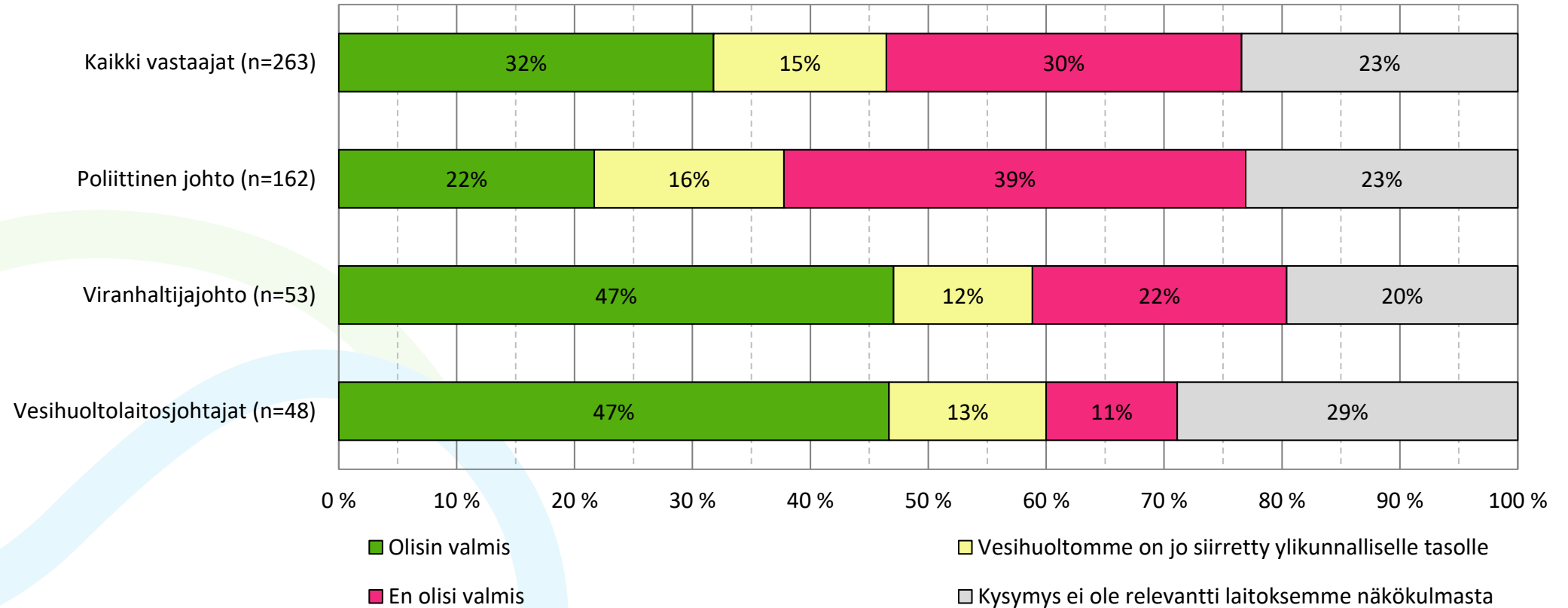
Vastaan

1. Päätösvallan ja paikallisen hallinnan menetys
2. Kustannusten ja maksujen nousun pelko
3. Suurten organisaatioiden kankeus
4. Kysymystä ei pidetä omalla kohdalla ajankohtaisena

Valmius ylikunnalliseen vesihuoltoon

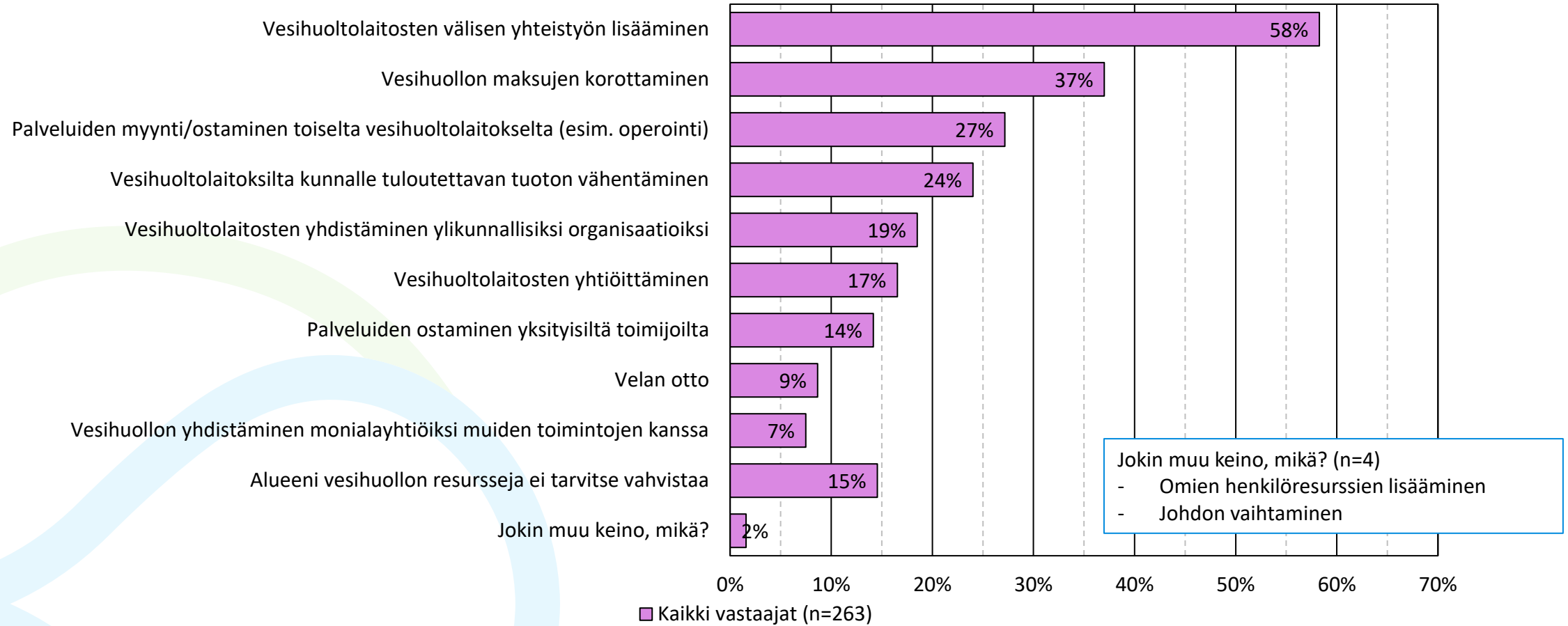
Eri vastaajaryhmät

Olisitko valmis siirtämään vesihuollon suurempaan yksikköön ylikunnalliselle tasolle, jos laitoksenne ei pystyisi turvaamaan vesihuollon toimintavarmuutta?

Vesihuollon resurssien vahvistamisen keinot

Jos vesihuollon resursseja on vahvistettava, mitkä seuraavista ovat mielestäsi parhaita keinoja tähän?

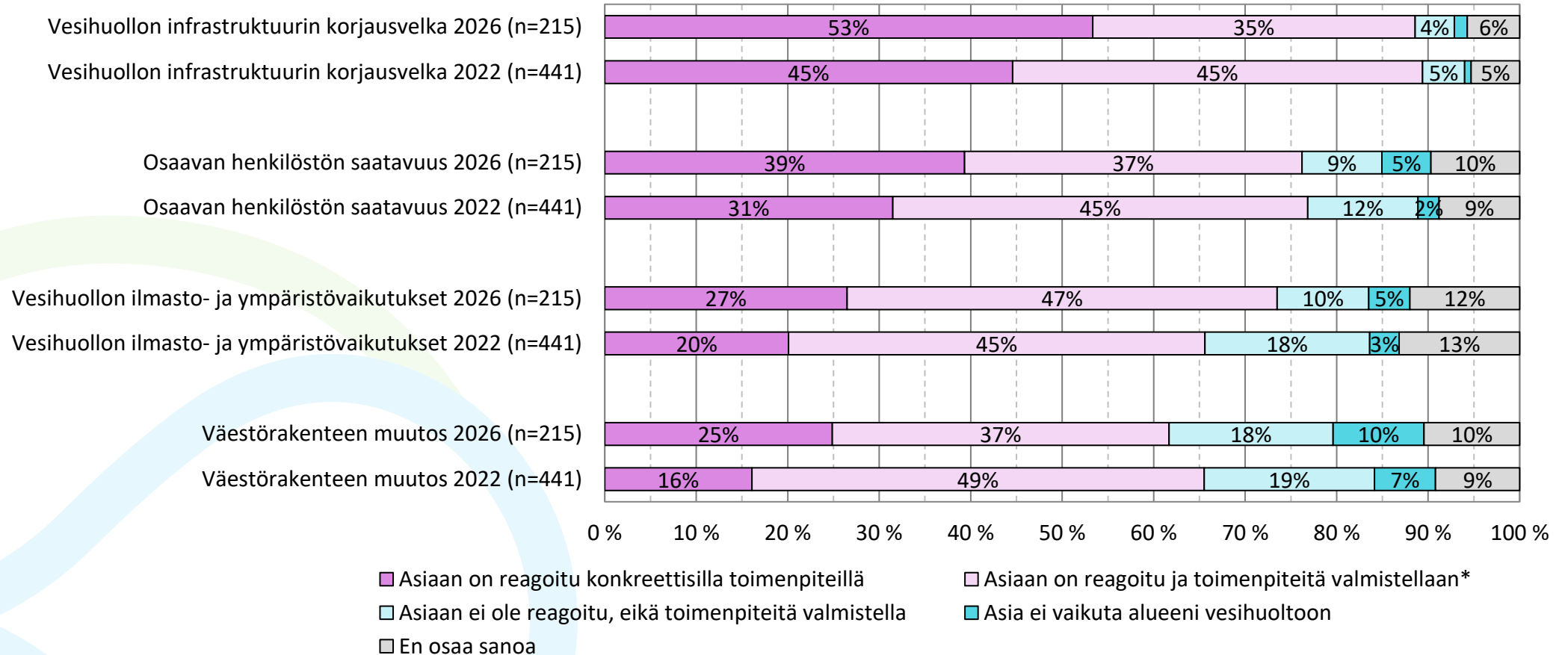

Vesihuollon resurssien vahvistamisen keinot

Jos vesihuollon resursseja on vahvistettava, mitkä seuraavista ovat mielestäsi parhaita keinoja tähän?	Kaikki vastaajat (n=263)	Poliittinen johto (n=162)	Viranhaltija-johto (n=53)	Vesihuoltolaitosjohtajat (n=48)
Alueeni vesihuollon resursseja ei tarvitse vahvistaa	15 %	17 %	16 %	6 %
Vesihuoltolaitosten välisen yhteistyön lisääminen	58 %	55 %	67 %	60 %
Vesihuollon maksujen korottaminen	37 %	30 %	39 %	57 %
Palveluiden myynti/ostaminen toiselta vesihuoltolaitokselta (esim. operointi)	27 %	29 %	25 %	23 %
Vesihuoltolaitoksilta kunnalle tuloutettavan tuoton vähentäminen	24 %	24 %	4 %	47 %
Vesihuoltolaitosten yhdistäminen ylikunnallisiksi organisaatioiksi	19 %	11 %	22 %	40 %
Vesihuoltolaitosten yhtiöittäminen	17 %	17 %	12 %	21 %
Palveluiden ostaminen yksityisiltä toimijoilta	14 %	14 %	8 %	21 %
Velan otto	9 %	12 %	0 %	6 %
Vesihuollon yhdistäminen monialayhtiöiksi muiden toimintojen kanssa	7 %	6 %	10 %	9 %

Haasteisiin reagoimisen taso

Vesihuoltoon vaikuttaa tulevina vuosina monenlaiset muutokset ja haasteet. Miten alueesi vesihuollossa on reagoitu seuraaviin muutoksiin ja haasteisiin?

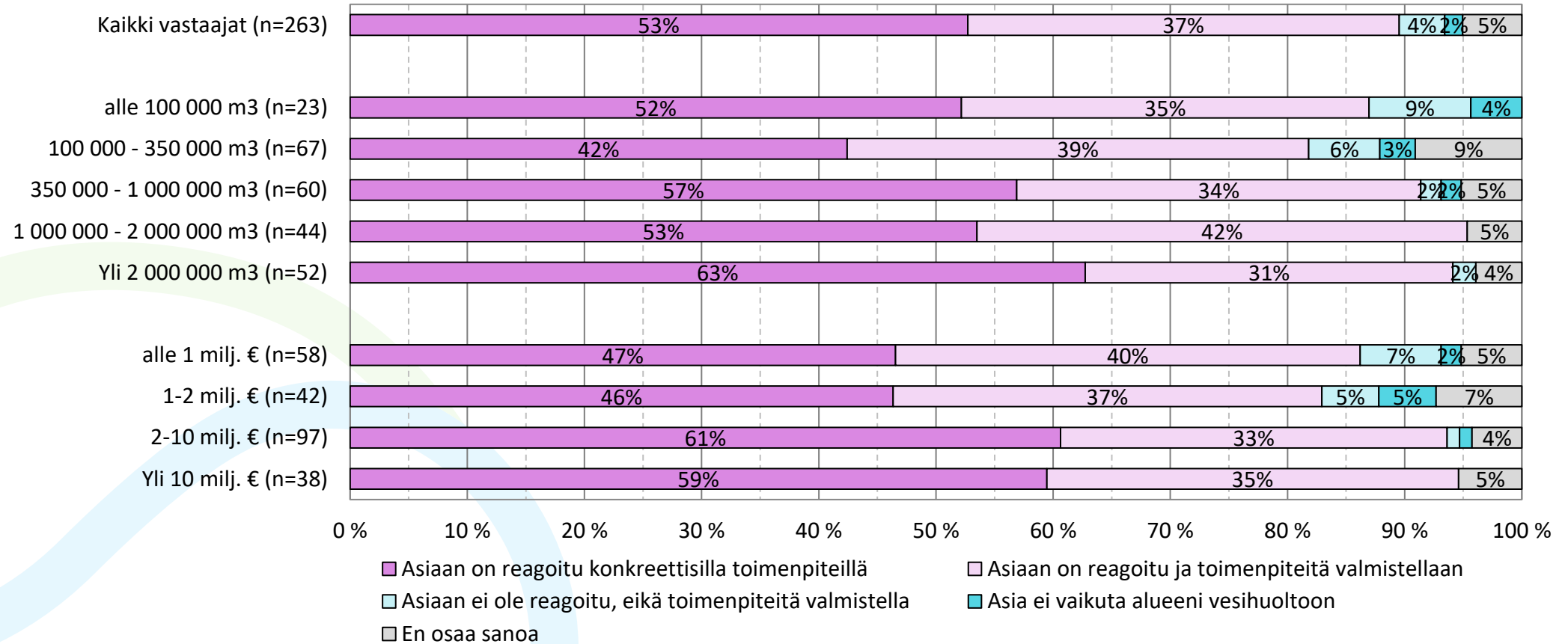

*Vuoden 2022 muotoilu: *Asiaan on reagoitu valmistelemalla toimenpiteitä*

Reagointi infran korjausvelkaan

Toiminnan mittaluokka

Vesihuollon infrastruktuurin korjausvelka

Keskeiset havainnot 1/2

- Vesihuollon nykytila ja ymmärrys ongelmista
 - Vesihuollon tila koetaan kokonaisuutena hyväksi, mikä on osin ristiriidassa vesihuollon infrastruktuurin korjausvelan kanssa
 - Taloudellinen kestävyys nousee selkeästi heikoimmaksi arvioiduksi osa-alueeksi muihin toiminnan osa-alueisiin verrattuna ja on heikentynyt vuodesta 2022
 - Pienimmissä laitoksissa taloudellinen kestävyys ja resurssien riittävyys arvioidaan selvästi heikommaksi kuin suurissa yksiköissä
- Korjausvelka ja resursointi
 - Kyselyn mukaan vesihuollon infrastruktuurin korjausvelkaan olisi reagoitu aiempaa aktiivisemmin, mutta toimenpiteet painottuvat edelleen suuriin laitoksiin
 - Pienissä ja keskisuurissa yksiköissä korjausvelkaan reagoiminen on kyselyn mukaan ollut hitaampaa ja useammin vasta valmisteluvaiheessa
- Vesimaksujen korotukset
 - Selvä enemmistö vastaajista on valmis vesihuollon maksujen korotuksiin tai kertoo, että niitä on jo tehty

Keskeiset havainnot 2/2

- Ylikunnallinen vesihuolto ja rakenteelliset muutokset
 - Ylikunnalliseen vesihuoltoon suhtautuminen jakautuu selvästi vastaajaryhmien välillä
 - Viranhaltijajohto ja vesihuoltolaitosjohtajat suhtautuvat ylikunnallisiin ratkaisuihin selvästi poliittista johtoa myönteisemmin
 - Poliittisessa johdossa korostuu huoli päätäntävällän säilymisestä omassa kunnassa
- Yhteistyö ja yhdistymiset resurssien vahvistajina
 - Vesihuoltolaitosten välisen yhteistyön lisääminen on kannatetuin keino vahvistaa resursseja
 - Vesihuoltolaitosjohto suhtautuu yhdistymisiin ja operointiyhteistyöhön selvästi myönteisemmin kuin poliittinen johto

A close-up photograph of a green stem with several clear water droplets. A large, white, stylized logo is overlaid on the right side of the image. The background is a soft, out-of-focus green.

Aleksanterinkatu 44 A
00100 HELSINKI

Sähköposti vvy@vvy.fi
www.vesilaitosyhdistys.fi

 Vesilaitosyhdistys